

Avrupa Birliği Süreci: Şimdi Yerel Yönetim Zamanı

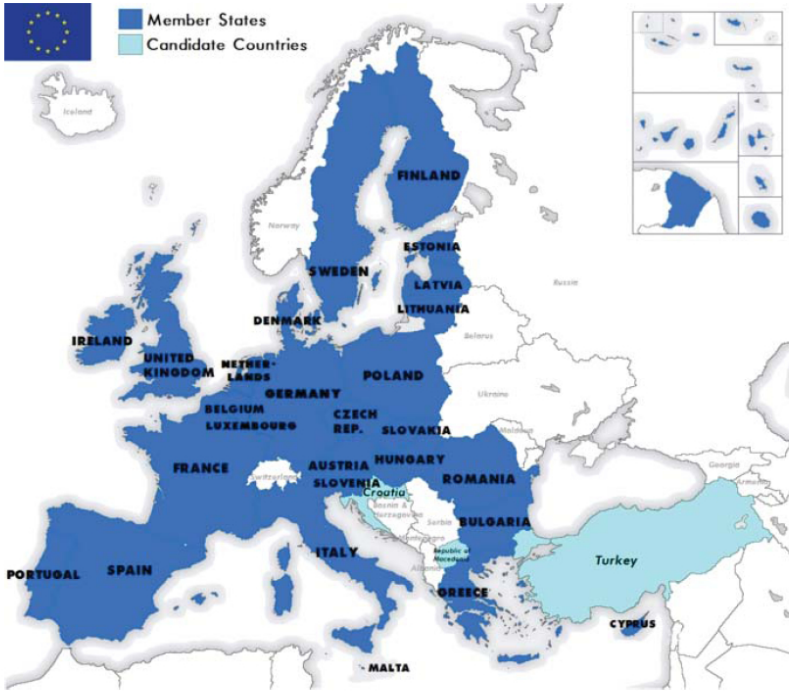
Avrupa Birliği, artık ulusal düzeye münhasır siyasi konu değil, yerel yönetimler için de somut bir politika alanıdır. Bu konuda söz söyleyen merkezi otorite ve sivil toplum kuruluşlarının ardından şimdi de sıra yerel yönetimlerde.

Devletten sivil topluma, sivil toplumdan yerel yönetimlere

Uzun yıllar merkezi otoriteyi ilgilendiren bir konu olarak algılanan AB meselesi, son birkaç yıl içinde önemli bir dönüşüm geçiriyor. Bu konu artık geleneksel Ankara-Brüksel ekseninden

çıkarak hızlı bir şekilde 'sivilleşti', merkezin imtiyazlı dairesinden sıyrılarak toplumun geniş kesimlerini sardı. AB artık en geniş ifade ile sivil toplumun da meselesi, onun ilgilendiği ve şekillenmesinde rol oynadığı bir konu. Sivil toplum, AB kurumları tarafından kaleme alınan 'İlerleme Raporu' adlı Türkiye karnesini, etkinlikler, basın bildirimleri ve konferanslarla etkilemeye çalışıyor, Avrupa-Türkiye arasında iletişimi ve etkileşimi artırıyor. Ülke genelinde kurulan AB odaklı sayısız dernek, platform ve mesleki örgütler bünyesinde oluşturulan merkezler bu gelişmenin belirgin göstergeleri.

Türkiye'nin AB yolunda cereyan eden bu dönüşümüne son olarak yeni bir sayfa eklendi: konunun yerel yönetimler tarafından sahiplenilmesi. Onlar da merkezi otorite ve sivil toplum örgütlerinden sonra yavaş yavaş sahneye girmeye başladı. Halka en yakın kurumların konuyu sahiplenmesi, onun geniş kitleler tarafından benimsenmesinde tamamlayıcı rol oynayacağı için sürecin bu son evresi aslında en etkin olmaya da aday. Ancak, yerel yönetimler, AB konusunun hem kendilerini doğrudan ilgilendirdiğini, hem de kendilerinin onu doğrudan etkileyebileceğini anladıkları ölçüde bu rolde başarılı olurlar. Bunun için gerekli tüm araçlar AB kurumsal arenasında mevcut ve inisiyatifli ele geçirmek için onları iyi bilmek ve etkin kullanmak çok önemli. Yerel

Kaynak: www.stopthenorthamericanunion.com
Erişim Tarihi : Aralık, 2007

yönetimler bu anlamda işbirliği, lobi çalışmaları ve proaktif yaklaşımı ile ulusal otoritenin eylemine katkıda bulunarak, onu tamamlayıcı rol oynar. Hatta kimi zaman, onun etkinliğinden daha fazlasını sağlayabilirler. Zira, Avrupalı muhatapları ile yakın temas ve etkileşim içerisinde bulunarak, Avrupa içinde 'ağırlığı' gittikçe artan bölge ve şehirleri kendi safına çekebilir, Türkiye konusunda önyargıların yıkılmasında etkin olabilirler. Çünkü, karşımızda artık "Bölgelerin Avrupası" (Europe of Regions) var.

Devletlerin Avrupası'ndan bölgelerin Avrupası'na

Ülkelerin yakınlaşması ve bütünleşmesi ve dolayısıyla 'devletlerin işi' olan Avrupa Birliği'nde bölgeselleşme neden başladı ve nasıl gelişti? Bunu anlamak için Birleşik Avrupa idealinin öncülerinin görüşlerini anlamak gerekir. Birleşik Avrupa'nın 'fikir babaları' başlangıçtan beri bölgeselleşmeye önem vermiş ve teşvik etmişlerdi. İlk önce ekonomik gerekçelerle; çünkü bölgeler, Avrupa ekonomisinin düzenlenmesinde kilit aktör olarak algılanmışlardı ve dolayısıyla onları muhatap almak gerekirdi. Ondan sonra politik ve ideolojik gerekçelerle; bölgeselleşme ve yerinden yönetimin (desantralizasyon) Avrupa'da demokrasinin kökleşmesi için şart olduğunu düşünüyor, bölgeleri, millî egemenlik fikrine fazlaca bağlı kalarak bütünleşme önünde engel duran ulusal otoritelerden daha uygun muhatap olarak görüyorlardı. Bir diğer deyişle, Lyon Belediye Başkanı Edouard Herriot'un dediği gibi, "Her şey devletleri ayrıştırır ama her şey kentleri birleştirir". Avrupa Birliği'nin başarılmasında yerel ve bölgesel yönetimlerin hiç küçümsenemez bir rolü var. Bir mega proje olan Birleşik Avrupa idealine halkın geniş desteğini onlar sağlayabilir. Zira, seçilmişler

arasında halka en yakın olan onlardır. Gittikçe iç içe hale gelen dünyamızda yerel ve bölgesel yönetimler birbirleri ile yakın temas halinde çalışmaya mecburlar. Yine Edouard Herriot'un dediği gibi, "[toplumları birbirinden ayıran] ulusal sınırları ancak aşağıdan yukarıya aşmak mümkün". Dolayısıyla aşağıdan yukarıya hareketin en güçlü aktörleri olan yerel yönetimimizin bu bütünleşmeyi gerçekleştirmeleri gerekir.

Şüphesiz, gelecekte Avrupa Birliği'nde yerel ve bölgesel yönetimlerin etkinliği ve önemi daha da artacak. Zaten 1994'te AB Bölgeler Komitesi'nin kurulması, ülke çerçevelerinin aşılp AB ve bölgeler arasında bir köprü'nün kurulması, bu eğilimin bir göstergesi olmuştu. Komite'nin kurulmasıyla, Avrupa Birliği kurumları tarafından alınan ve bölgesel ve yerel düzeyi ilgilendiren tüm kararlarda Komite'den görüş alınması zorunluluğu getirildi.

AB sürecinde Türkiye'deki yerel yönetimlerin rolü

AB'ye uyum ve üyelik sürecinde, politikaların şekillenmesinde yerel yönetimimizin aktif rol oynaması gerekir. Bu ihtiyaç Avrupa tarafından da yeri gelince vurgulanıyor. Bölgeler Komitesi'nin, "Avrupa Komisyonu Türkiye İlerleme Raporu" hakkında belirttiği görüşünde şöyle deniliyor: "AB müktesebatının önemli bölümünü yerine getiren yerel ve bölgesel yönetimler, Türkiye'nin üyelik müzakerelerinde kilit rol oynamalıdır. Avrupa Komisyonu da raporlarında bu rolü vurgulamalıdır". Ayrıca, Bölgeler Komitesi'nin, Avrupa Komisyonu'na bir diğer tavsiyesi (AB-Türk Hükümeti düzeyinden başka),

**Marmara ve Boğazları
Belediyeler Birliği (MBB)
bünyesinde kurulan "AB ve
Uluslararası İlişkiler Ofisi"
işte bu doğrultuda yerel
yönetimlerimize rehberlik
etmeyi ve yardımcı olmayı
hedefliyor. Birliğin 2007
yılı itibarı ile başlattığı
kurumsallaşma ve
yenilenme sürecinin
önemli bir parçası olan AB
ile uyuma yönelik
kapsamlı bir 'Yol Haritası'
hazırlandı.**

bağımsız bir alt düzeyin oluşturulması ve bu düzeyin, yerel ve bölgesel kalkınmanın önceliklerini belirleyen stratejilerin tasarlanmasında ve Yapısal Fonların ve diğer bölgesel kalkınma inisiyatiflerinin uygulanmasında rol oynamasıdır. Bir diğer deyişle, uyum sürecinde karar ve mekanizmaların yukarıdan inmemeleri, bilakis bunların oluşturulmasında Türk yerel yönetimlerinin aktif yer almaları savunulmaktadır.

Yurttaşlara en yakın olan ve onlara önemli hizmetler sunan birimler olarak yerel yönetimler, yurttaşın, kendisini kamusal eylemin sahibi hissedebileceği en uygun düzeydir. Diğer yandan, yerel yönetim birliklerinin rolünü de vurgulamak gerekir. Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi üyesi Pascal Mangin, bunun önemini şöyle özetlemektedir: "Etkili demokratik yönetim için yerel ve bölgesel yönetim birlikleri büyük öneme sahip. Bugün devletin, yerel ve bölgesel yönetimler dışında yurttaşlarıyla etkin bir iletişim kurmasının başka yolu yoktur. Aynı zamanda, yerel ve bölgesel yönetimler açısından da, onları temsil eden kuruluşlar, yani birlikler olmadan ulusal ve uluslararası düzeylere yönelmeleri de imkânsız. Dolayısıyla, birliklerin konuşlandığı mevki, efektif demokratik yönetim için son derece önemlidir. Yerel ve bölgesel yönetimler, demokrasi binasını bir arada tutan çimentodur."

Demokratik sistemin gelişmesi ve Avrupa Birliği yolunda iyi yönetişimin yaygınlaşması açısından yerel yönetimlerin ve dolayısıyla birliklerinin rolünün bu denli büyük olması, bu kurumlara önemli görevler vermektedir. Yerel yönetimler ve birlikleri, bu rollerini özümseyerek AB sürecini sahiplenmeli ve kendilerine sunulmuş araçları iyi tanıyarak kullanmalıdırlar.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı ve MBB Başkanı Kadir Topbaş da uluslararası ilişkilerin önemini her konuşmasında vurgulayarak bu ilişkilerin geliştirilmesi için faaliyetlerde bulunuyor.

MBB'nin AB ve Uluslararası İlişkiler Ofisi

Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği bünyesinde kurulan "AB ve Uluslararası İlişkiler Ofisi" işte bu doğrultuda yerel yönetimlerimize rehberlik etmeyi ve yardımcı olmayı hedefliyor. Birliğin 2007 yılı itibarı ile başladığı kurumsallaşma ve yenilenme sürecinin önemli bir parçası olan bu gelişmeye yönelik kapsamlı bir 'Yol Haritası' hazırlandı ve hedeflere ulaşmak için aşamalı olarak altyapı oluşturuldu. Bu çalışmalar hız kesmeden devam ediyor.

Üç isim, üç unsur, üç eksen

Türkiye'de yerel yönetimlerde AB ve uluslararası çalışmaları - Avrupa Birliği, Dış İlişkiler, Proje Geliştirme gibi genelde üç isim altında toplanır. Kimi kurumlarda bir 'AB ve Dış İlişkiler' birimi mevcut iken, bazısında 'AB' ve 'Dış İlişkiler' birimleri birbirinden bağımsızdır. Kimilerinde ise sadece bir 'Proje Geliştirme' ünitesi mevcut. Aslında, bu alandaki faaliyetleri incelediğimizde üç ana unsuru tespit etmek mümkün: "Tanıtım/lojistik", "politika/uyum" ve "proje/işbirliği." Tanıtım ve lojistik, her türlü iletişimin sağlanması, heyetlerin ağırlanması, faaliyetlerin tanıtılması, tercümanlık ve benzeri faaliyetleri kapsar. Politika ve uyum; Avrupa Birliği müktesebatının uygulanması, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve diğer uluslararası aktörlerin yerel ve bölgesel politikalarının takibi ve benzer çalışmaların yapılmasıdır. Proje ve işbirliği kısmı ise, AB Yapısal Fonları, Türkiye-AB Mali İşbirliği ve diğer uluslararası fonları takip ile yabancı kent ve birliklerle proje geliştirmeyi amaçlar.

Bu analiz doğrultusunda MBB'nin çalışmaları için üç eksen belirliyor:

a) Uluslararası ilişkiler ve yerel yönetimlerin çıkarlarının savunulması,

b) AB bölgesel politikalarının takip edilmesi ve şekillenmelerine katkı yapılması,

c) AB ve diğer fonlardan yararlanarak proje ve işbirliğinin geliştirilmesi.

Bu üç eksen, Birliğin uluslararası boyutunun birer ayağını teşkil eder. AB ve Uluslararası İlişkiler Ofisi'nin bu yolda mesafe alması için başlayan çalışmalar özellikle Birlik binasının tadilatının bitmesinden sonra 2008 yılı itibarıyla daha da hızlanacaktır.

